

Fylkestinget i Hordaland

Bergen 24.11.16

Åpent brev til Fylkestinget vedr toalettforholdene for bussjåførene i Hordaland

Til forskjell fra nesten alle andre arbeidstakere har bussjåførene dårlig og sporadisk tilgang til toalett. Så lenge vi sitter i bussen og kjører i rute er tilgangen nesten ikkeeksisterende. I den grad vi passerer offentlige toalett på bensinstasjoner, kafeer og andre steder i ruten, gjør rutetidene det uaktuelt å benytte slike toalett. Vi er med andre ord henvist til de toalettfasilitetene som befinner seg på endeholdeplassene eller i tilknytning til pauserommene i den grad det der finnes fasiliteter.

Svært mange endeholdeplasser har ingen andre alternativ enn buskene i nærheten, og ofte er disse til overmål på privat eiendom i tilknytning til folks bolig. Noen endeholdeplasser er utstyrt med mobile toalett av samme type man kan finne på festivalområder. Disse er ment å være toalett til bruk på midlertidig basis, og ikke som permanente løsninger. Blant annet utvikles det en ulidelig stank når slike toalett blir stående i solsteiken i månedsvis uten å bli tømt. Fluesvermene og stanken gjør dem ubrukelig som toalett, og tjener knapt som alibi for arbeidsgiver.

På Bergen busstasjon er det for liten kapasitet både på parkering for busser og toaletter. Parkeringsproblemene på Bergen busstasjon gjør det nødvendig i stor grad å legge pausene på endeholdeplassen i motsatt ende, slik at en begrenser antall busser på busstasjonen. Men i de perifere endene av rutene er det svært dårlig tilgang på toaletter. Og i den grad de finnes er de ubrukelige store deler av året.

Menneskets biologiske behov har blitt ivaretatt i uminnelige tider, og er så godt innarbeidet i det generelle arbeidslivet, at Arbeidsmiljøloven (AML) ikke konkret regulerer det. Loven forutsetter i mer generelle vendinger i § 4-4. **«Krav til det fysiske arbeidsmiljøet (1) Fysiske arbeidsmiljøfaktorer som bygnings- og utstyrmessige forhold, inneklima, lysforhold, støy, stråling o.l. skal være fullt forsvarlig ut fra hensynet til arbeidstakernes helse, miljø, sikkerhet og velferd.»**

Av AML §4-1 følger det et pålegg om at **«Standarden for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal til enhver tid utvikles og forbedres i samsvar med utviklingen i samfunnet.»** I forskriftene er det mer i detalj regulert hvordan dette skal være i nye anlegg.

For bussjåfører er disse bestemmelsene så dårlig ivaretatt, at man ved årets tarifforhandlinger fant grunn til å reise problemstillingen som eget krav. I Bussbransjeavtalen (BBA) er følgende setning inntatt under § 4.3 **«Det er partenes forutsetning at ruten settes opp med realistisk rutetid, og tid til personlige behov.»** Det betyr ifølge forhandlingssjef for YTF Linda Jæger, at **«Toalettforhold er noe vi skal jobbe målrettet med. Våre medlemmer og tillitsvalgt har nå fått**

beskjed om å melde fra om uverdige toalettforhold og stramme rutetider for å få nytte av den nye bestemmelsen.»

I Hordaland har vi gjort nettopp det, og meldt saken inn for Dialogforum. Fra referat fra møte 9.3.15 hitsettes følgende fra sak 3 «**Skyss orienterte om dagens praksis:**

- **strekninger og knutepunkt der flere operatører kjører så søkes det å etablere toaletter som bygges og driftes av HFK**
- **strekninger og knutepunkt der kun en operatør kjører så er ansvaret gitt til operatør å etablere og drifte fasilitetene**

Verneombud understreker at dagens praksis fungerer dårlig for sjåførene. Premissene som legges i ruteplanleggingen har store konsekvenser for de som kjører ruter i distriktene mht avstand/tid til nærmeste toalett.

Mobile toaletter er en dårlig løsning, men må aksepteres på linjer som er midlertidige eller der en må påregne endringer i fremtiden som følge av for eksempel endringer i infrastruktur.

Innspill fra NHO Transport Hordaland om det kan bygges standardmoduler i regi av oppdragsgiver, og at driftsansvaret legges på operatør.

Knutepunkter og områder som betjenes av flere operatører må håndteres særskilt.»

Etter denne behandlingen i Dialogforum har ingenting skjedd så vidt vi vet.

Dagens situasjon er uholdbar og under enhver kritikk. På flere ruter går det timer mellom hver gang vi finner et egnet kratt vi har tid til å gjøre vårt fornødne i, og enda lenger mellom hver gang vi får tilgang til et tidsmessig toalett. Sånn kan vi ikke ha det i 2016.

Det er svært begrenset hvor mye vi kan forvente at operatørselskapene skal investere i anlegg og nyinnkjøp av permanente og midlertidige sanitære løsninger to og et halvt år før ny anbudsperiode. Selv i starten av nye tilbud er det begrenset hvor mye vi kan forvente at nye operatører legger inn av investeringer i sanitære anlegg, dersom det ikke ligger inne som krav i selve tilbudet.

Bussjåførenes biologiske behov forventes ikke å endre seg nevneverdig i årene som kommer. Så uavhengig av hvilken uniform vi bærer etter ny tilbudsstart i 2019, så vil våre behov stort sett være uendret.

Konklusjon

Vi forventer derfor at når Hordaland fylkeskommune gjennom Skyss i så stor grad detaljregulerer våre arbeidsvilkår, så tar de også ansvar for etablering av sanitæranlegg i samsvar med samfunnets utvikling. Gjennom ruteplanlegging er det langt på vei opp til Skyss å bestemme hvor vi skal ha våre daglige pauser. Hordaland fylkeskommune regulerer i tillegg hvem som er vår arbeidsgiver de neste 7-9 årene gjennom nye anbudskonkurranser.

Vi synes det er rimelig at operatørselskapene tillegges driftsansvar for anleggene, og mener fylkeskommunen må ta kostnaden med og ansvaret for utbygging av tidsmessige sanitæranlegg.

Uavhengig av løsning er det på høy tid at sjåførenes kroppslige behov finner en verdig og tidsmessig løsning. Vi imøteser fylkestingets behandling av saken med stor forventning.

Med hilsen

Dagfinn Haga

NTF Tide

Steinar Fløisand

NTF Nettbuss

Jarle Skjelvik

NTF Nobina

Trude Valle

YTF Tide

Geir Robert Pedersen

YTF Nettbuss

Frank Christensen

YTF Nobina

Odd Inge Kviteberg

NJF Nettbuss

Arne Rasmussen

Verneombud Tide

Arild Thomassen

Verneombud Nobina

Ørjan Takle

Verneombud Nettbuss

Egil Karlsen

Verneombud Nettbuss

KOPI:

Skyss

Hordaland fylkeskommune eiendomsavdeling

Nettbuss avd Straume/Haugland

Nobina

Tide

NRK Hordaland

Bergens Tidende

Bergens Arbeiderblad

Vestnytt

Strilen

Askøyværingen

Fanaposten